

BESZÉLGETÉS JURIK KRISTÓFFAL ÉS MOLNÁR ÁGNESSEL

„Mefogott a kuflik humora”

CSERHÁTI ZOLTÁN

A KUFLIK KEDVES, SZERETHETŐ LÉNYEK. A DÁNIEL ANDRÁS MESÉI ALAPJÁN KÉSZÜLT ANIMÁCIÓS SOROZAT MÁR A MOZIKBAN IS LÁTHATÓ.

Egy kupac kufli címmel új animációs gyermekfilm-sorozat készült a KEDD Animációs Stúdióban. A Médiatanács által a Magyar Média Mececnatúra program Macskássy Gyula- és Dargay Attila-pályázatán támogatott animációs sorozat első 13 epizódját júliusban és augusztusban mutatta be a közszolgálati mesecsatorna, az M2, majd a kuflik – akik a meghatározás szerint „nem is kiflik, nem is kukacok, nem is babok, de még csak nem is kavicsok, egyszerűen csak: kuflik” – a nyár végén beköltöztek a mozikba is. A furcsa, de nagyon is szerethető lények meglevenedéséről a sorozat rendezője, Jurik Kristóf és a gyártásvezető Molnár Ágnes mesélt a Médiatanács-bloknak.

• Az *Egy kupac kufli* Dániel András meséi alapján készült a KEDD Animációs Stúdióban. Hogyan jut el egy mesekönyv odáig, hogy adaptálják, és így meglevenedik animációban?

Molnár Ágnes: A Pagony könyvkiadó és a stúdióink között együttműködés van. A Pagony évről évre felvet témákat, amik érdekesek lehetnek számunkra. Ennek alapján kerestük fel az írókat, Dániel Andrást, és megállapodtunk vele. Jellemzően olyan könyveket keresünk, amelyek esetében írják és rajzolják is a könyveket, folytatásos történetekben gondolkozunk. Olyan történeteket választunk ki, amelyekben sok a fantázia, könyvben is jól fogynak, tehát van rá kereslet és – talán a legfontosabb – hogy látjuk rajta, animációban is „megél”.

Jurik Kristóf: A kuflik már mesekönyvben is tetszettek, és úgy gondoltuk, hogy feltétlenül érdemes lenne belőlük rajzfilmet készíteni, mert a

meséknek van mondanivalója, a figuráknak közösségformáló ereje, mögöttük pedig egy egymást elfogadó világ tűnik fel.

M. Á.: A könyvek eredetisége rendkívül megnyerő volt. Kevés ennyire színes, vidám hangvételű és közben értékekben gazdag művet találni.

• *A rajzokat a könyveket író és illusztráló Dániel András készítette. Miként zajlott az együttműködés vele? Mennyire engedte, hogy beleszóljatok a meséibe?*

J. K.: Mi a mesekönyv alapján véglegesítettük a figurákat és a környezetet, hogy azok a többszöri felhasználás, a „gyártás” során is mindig egységesen ugyanolyanok legyenek. Ennek a supervisorja, ellenőre volt András, hiszen ezek az ő alakjai. Természetesen kikértük a véleményét a mesefigurák

mozgásában, viselkedésében, ezt is vele együtt dolgoztuk ki.

M. Á.: Az alapot egy karakterbiblia jelentette, amit András készített.

J. K.: Olyan ez, mint egy műszaki rajz, ami rögzíti a figurák mozgásterét. A rajzfilm teljesen digitálisan készült, és forgatás közben végig ezekhez az alapokhoz illeszkedtünk. Az ugrálásról – mert ezeknek a lényeknek, a kufliknak nincs lábuk – több körben egyeztetünk, hogy kialakuljon mindegyik karakternek az ugrása. Mondhatni, hogy a könyvekben megismert alapszemélyiségeket az animációban még inkább kibontottuk.

• *Mennyire éreztétek könnyűnek vagy nehéznek a kuflik kész világába belekérülni, és ezen belül alakítani a történeteket?*

J. K.: Úgy gondolom, ez az alkotóktól függ.

M. Á.: András és Kristóf hamar megtalálták a közös hangot.

J. K.: Valóban könnyen megértettük egymást. Jellemző volt a közös ötletelés. Volt, hogy a film egy-egy ötlete is változtatott a könyvön, és András a sorozat folytatásában alkalmazta a vonalat a sztoriban. Alapvetően viszont elmondható, hogy amennyire csak tudtunk, illeszkedtünk a könyv történeteihez, próbáltunk hűek maradni a szöveghez. Természetesen a kuflikat könyvben megkedvelő gyerekeknek sem szerettünk volna csaló-

dást okozni. A film mint műfaj ugyanakkor indokolt néhány változtatást a történetben is. Ez leginkább úgy kell érteni, hogy egy-egy ötlet, ami nem volt benne a könyvben, az animációban megjelent. Vagy fordítva. A könyvet nem másoltuk, hanem filmnyelvre fordítottuk. Nagyon sokszor spontán jöttek az ötletek, és szinte egymásra licitáltunk. Nem emlékszem olyanra, hogy bármelyiküknek ne tetszett volna egy poén. Inkább az volt a jellemző kérdés, hogy a film szempontjából melyik a jobb, melyik maradjon bent. De a történetet előrevivő fordulatokra koncentráltunk. Fontos volt, hogy ne magunkat szórakoztassuk, hogy a történetmesélés ne csapjon át öncélú szórakoztatásba.

• *Ti miért szeretitek a kuflikat? Szerintetek miért érdemes bemutatni őket?*

M. Á.: Tetszenek az abszurd humorú történetek és a stílusa, ami egyszerre természetes, magával ragadó, ám mindig tud újat mondani. A stúdióban a kuflik körül forognak a napjaink. Egész nap kreatív ötletelés zajlik, tényleg a kuflikkal kelünk és fekszünk. Teljesen a

mindennapi életünk részévé vált, és ez azért lehet így, mert még a mi korosztályunk számára is van mondanivalója. Elsősorban gyerekeknek, az óvodás korosztálynak szól a mese, mégis úgy véljük, hogy bárki számára élvezhető.

J. K.: Ami engem megfogott a kufvilágban, az a humora. Nagyon is tudatos döntés volt, hogy a könyv hangnemét az animációba is megpróbáljuk átültetni. A humor révén a történetek kilépnek a formából, és a kiszólások nagyon ülnek. Érződik, hogy András önmagát is szórakoztatta írás közben.

M. Á.: Nagyon fontos, hogy ezek a kiszólások nem a gyermekek háta mögött történnek, ők is értik már ezeket a gondolatokat. Nincs összekacsintás a kicsik háta mögött, ők is tudnak ezzel azonosulni.

• *Mennyi idő alatt lesz a mesealakokból rajzfilmfigura a gyakorlatban?*

M. Á.: A könyv 2015-ben került először a kezünkbe, az első két rész 2016 közepére készült el. Ez a két rész ingyenesen megtekinthető a YouTube-csatornánkon is, mert fontosnak tartjuk, hogy kedvcsinálóként lehetőséget

adjunk a gyerekeknek és szüleiknek a megtekintésre. A nyárra befejeződött az első évad, ami látható volt a televízióban, illetve átdolgozott verziója jelenleg is fut a mozikban.

J. K.: Tizenegy részt egy év alatt készítettünk el. A bő stáb több mint negyven fő volt, de a szűken vett kör, aki intenzíven foglalkozott a sorozattal, az mintegy tíz fő. Ebben benne van Dániel András, Scherer Péter, aki a hangját kölcsönzi a figuráknak és Alpár Balázs is, aki a zeneszerző és „hangdesigner”.

• *Az első két részt még Pálfi Szabolcs rendezte. Te, Kristóf látványrendezőként szerepeltél, ám a folytatásban elkészült tizenegy epizódra már előléptél rendezővé. Ennek mi volt az oka?*

M. Á.: A rendezés egész embert kívánt ennél a sorozatnál. Fontos volt, hogy olyan munkatársunk vigye a kuflikat, aki végig velünk tud lenni. Szabolcsot egyéb munkák, feladatok máshova is szólították, ezért közös megegyezéssel úgy döntöttünk, hogy olyan rendezővel vágunk neki a tizenegy résznek, aki kezdetől fogva jelen volt a projektben és végig is tudja csinálni.

• Valójában mi a feladata egy rendezőnek egy animációs filmnél?

J. K.: Az egész produkció legkisebb területein is döntéseket kell hozni. Ez lehet akár egy geg, akár egy történet-ábrázolási kérdés, illetve a megvalósítást összhangba hozni a gyártási lehetőségekkel, figyelembe véve a saját korlátainkat. Irányítani kell a stábot, instruálni az animátorokat, megteremteni az összhangot, hogy egészben jól működjön az anyag. Persze onnantól kezdve, hogy a kuflik életre keltek, ez már nem olyan nehéz feladat, mert szinte „megmondják ők maguk”, melyik jelenetben hogyan viselkedjenek.

• Scherer Péter zseniális hanggal viszi a meséket. Fontos volt a mesélői hangvétel? És mennyire volt nehéz őt megtalálni erre a feladatra?

M. Á.: Alapvető koncepció volt, hogy egy mesélőt szeretnénk, aki amolyan tréfas nagybácsiként elmondja a mesét a gyerekeknek. Tartottunk egy castingot, amelyre több színészt elhívtunk, és azt kértük tőlük, hogy hét karakter hangját hozzák. Péter már akkor olyan hangokat hozott, hogy egyértelművé tette a döntést.

• Nemcsak Scherer nagyszerű, egészen megragadó a mese hangvilága. A gyerekek imádják a fura, színes zörejeket, zajokat, és ez erőssége a kufliknak. Ezeket milyen kreatív módon lehetett elérni?

J. K.: – Attól még hogy az életben egy jelenségnek egy hangja van, a mesékben nem kell lemásolnunk a

valóságot, és szabadabban alkothattunk. A „hangfelelősünk”, Alpár Balázs nagyon tehetséges ebben és nyitott is az új dolgokra. A hangok önmagukban is érdekesek, viccesek lettek, ez is humorforrását adta a mesének, és véleményünk szerint összességében a sorozat „brandértékét” is növelte.

• Augusztusban a mozikba is bekerültek a kuflik. A filmet a televíziós verzió, a tizenhárom rész összefűzése adta ki, vagy egyéb változtatásokat is végrehajtottatok?

M. Á.: A mozi többet jelent a televíziós sorozat első évadánál. Egy „egész estés” film, történetek hetvenegy percbe fűzve. Már a projekt elején is alapvető szempont volt, hogy a magyar mozikba be tudjuk vinni a sorozatot, örülünk neki, hogy ezt sikerült megvalósítani.

J. K.: Országszerte több mint negyven moziban mutatták be a filmet, és még most is megtekinthető. Az a véleményünk, hogy a kuflik igazi családi programot, amolyan ünnepséget jelentenek.

• Úgy hírlík, lesz folytatás, lehetett hallani külföldi nyitásra is. Mit lehet erről tudni?

M. Á.: Ötvenkét részt szeretnénk készíteni a sorozatból. Azért is ennyit, mert ez egy fontos célszám a nemzetközi forgalmazáshoz, ennyi epizóddal lehet esély külföldre kikerülni. Arról még korai lenne beszélni, hogy milyen irányba, melyik országokba, de azért is szeretnénk ötvenkét epizódig

eljutni, hogy erre legyen valós esélyünk.

• A sorozatot két pályázaton is támogatta a Médiatanács, mi a véleményetek a Magyar Média Mecenatúra program rendszeréről?

M. Á.: A rendszer szerintünk nagyon előre mutató, de vannak korlátai, amiket jó lenne, ha levetkőzne. Például azon filmek esetében, amelyeknél van már referenciaanyag, segítség lenne minden pályázónak, hogy ezeket be tudják mutatni. A pályázati rendszer megújulása óta több korlátot észleltünk, különösen a feltöltő rendszer tekintetében. Jó, hogy sok minden digitalizálódott, ám például a DVD-ket és a blu-rayt továbbra is személyesen kell beadni, és nem tudjuk, megnézi-e bárki.

AZ ALKOTÓKRÓL DIÓHÉJBAN

Jurik Kristóf 1990-ben született Budapesten. A Képző- és Iparművészeti Szakiskolában animációt tanult, majd a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem animáció szakán diplomázott. Azóta a KEDD Animációs Stúdióban dolgozik tervezőként, rendezőként. Mottója: „Az animáció a világ egyik legjobb dolga, mert bármilyen világot megteremthetünk!”

Molnár Ágnes 2014 óta gyártásvezető a KEDD Animációs Stúdióban. Főbb munkái: *Egy kupac kufli; Siegfried; A walkür; Bartók Plusz Operafesztivál – Bartók-maraton; KEDDvencsek.*

Az interjút készítette és a megjelenését támogatta a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság.

További interjúk és filmajánlók:

mediatanacs.blog.hu

Bővebben a támogatási rendszeréről:

mecenatura.mediatanacs.hu

NMHH

Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság

■ ÚJVÁRY LÁSZLÓ (1945–2017)

A király meséi

■ VARGA ZOLTÁN

ÚJVÁRY LÁSZLÓ, A KECSKEMÉTI ANIMÁCIÓ JELENTŐS ALKOTÓJÁNAK NEVE ELVÁLSZTHATATLAN A MÁTYÁS KIRÁLY-SOROZATTÓL.

Végigtekintve a magyar animációs sorozatokon, azt tapasztaljuk, hogy meglehetősen kevés az olyan rajzfilmsorozat, amelyet rendezőként egyetlen alkotó jegyez – és még kevesebb az ilyen széria, ha a forgatókönyvírás és részben a mozdulattervezés szerepkörét is ugyanazon személyhez társítjuk. Az idén elhunyt Újváry László egyike azoknak, akiknek a neve a hazai animáció történetében egy bizonyos sorozattal forrt össze: az Újváry-életmű középpontjában a *Mesék Mátyás királyról*-széria (1981–83) és a belőle szerkesztett egészestés moziverzió, a *Mátyás*, az *igazságos* (1985) áll.

Újváry László 1945-ben született az ausztriai Klagenfurtban; Óbudán nőtt fel, gimnáziumba viszont Kecskeméten járt – nem meglepő tehát, hogy a Pannónia Filmstúdió 1971-ben alapított kecskeméti műhelyéhez Mikulás Ferenc invitálására az elsők között csatlakozott, miután korábban többek között technikusként, műszaki rajzoló-

ként, autó- és repülőgép-szerelőként kereste kenyerét. Animátorként, tervezőként a 70-es években olyan alkotók keze alatt dolgozott, mint Nepp József, Jankovics Marcell, Gémes József vagy Ternovszky Béla – társrendezőként is jegyzett szériaepizódokat, például a *Gusztáv közlekediket* és a *Vakáción a Mészga családból az Egy rossz húzást*. Újváry egyedi filmes bemutatkozását, az 1979-es *Nagyvárosi szerelem* című „krúdys-szecessziós nosztalgiafilmjét” (Székely András, *Filmvilág* 1980/5) a Neoton zenéje, valamint az urbánus közeg és a városlakók iránti érdeklődés ihlette. A leggyakrabban azonban továbbra is sorozatok főcímén lehetett találkozni Újváry nevével – a *Mátyás*-szérián kívül különösen a *Magyar népmesékben*, de említést érdemel, hogy

„Derút és bölcsességet ötvöz”
(*Mesék Mátyás királyról*: Mátyás király Gömörben)

a későbbiekben animátorként hazai részvétellel készült egészestés rajzfilmekben (*A majmok kastélya*, 1999) és külföldi produkciókban (*Békavári uraság és barátai*, 1995) is közreműködött. Mindazonáltal Újváry a nyolcvanas éveket követően rendezőként már nem jegyzett animációkat.

A többek nevéhez fűződő (jóllehet indulásakor Jankovics által vezetett) *Magyar népmesék*-epizódokhoz kötődő szerepvállalása sok tekintetben megelőlegezte Újváry László saját *Mátyás király*-szériáját. Túl azon, hogy a folklór képzeletvilága értelem-szerű kapocs a két sorozat között, az *Eb, aki a*

kanalát meg nem eszi (melynek Újváry a tervezője volt) és *A bíró okos lánya* (amelyet Újváry már társrendezőként készített) az álruhába bújó és országról inkognitóban tájékozódó uralkodó motívumát nyomtatékosítja, s kirajzolja a tréfákat kiötlő, szellemességeiről ismeretes Mátyás király alakját is – e két mesemotívumra épülnek a *Mátyás*-széria részei is. Ám, ha lehet, talán még érdekesebbek a *Magyar népmesék* más témakörben született Újváry-epizódjai: *A székely asszony meg az ördög* és *A talléros kalap* furfangos történeteit remek humoruk, míg *A pulikutyát* bizarr fordulatokban gazdag bűnhődési és kiengesztelődési históriája teszi emlékezetessé.

A mesét és a történelmet vegyítő – eseményeiben az előbbibe, közegeábrázolásában viszont az utóbbihoz közelítő – *Mátyás király*-sorozat egy évadot (tizenhárom epizódot) élt meg; a kecskeméti animáció harmadik nagy sorozata (a *Vízipók-csodapók* és a *Népmesék* után) több szempontból is újdonságot hozott a stúdió szériatermésében. Újváry sorozata első ízben választott főhőseinek kizárólag emberfigurákat, kivonva szervezőelveiből a varázs- és az állatmesei elemeket is. Helyette, bár megtartotta a néphagyomány idealizált „igazságos Mátyás királyát”, olyan módon idézte meg a XV. századi Magyarországot, amely nemcsak a kecskeméti, de a hazai sorozatanimáció egészében különlegesnek mondható. A reneszánsz művészet vizuális hagyományaival – kivált a festészet perspektivikus ábrázolásmódjával – állítható párhuzamba a mélységi kompozíciók rendszeres jelenléte, valamint a szintén a térélményt kihangsúlyozó átélézések használata. A *Mesék Mátyás királyról* ilyen értelemben az ún. *full animation* velejáróit kínálja a sorozatanimációs keretek között – s ez már önmagában is figyelemre méltóvá tenné. A nagyközönség persze – különösen a gyerekpublikum – nem efféle technikai-stiláris törekvései miatt zárta a szívébe, sokkal inkább a széria derút és bölcsességet ötvöző eleganciája és könnyedsége miatt. A *Mátyás*, az *igazságos* közel félmillió nézőszáma is erről árulkodik. A magyar animáció történetében Újváry László és Mátyás király neve mindig is elválszthatatlannul össze fog tartozni. •

